

SIDOSPÅR 2/06

Nyhetsblad från Järnvägmusei Vänner

- stödföreningen till Sveriges Järnvägsmuseum

www.jvmv.se

Robert Sjöö

Museichefen har ordet

Aktivitetsnivån på Sveriges Järnvägsmuseum är just nu härligt extrem. Jag vet inte om all personal håller med mig om det härliga i det hela men att jobba mot tydliga mål är alltid stimulerande. Jag måste begränsa mig till punktformen för att de aktuella projekten före semesterperioden ska rymmas inom det utrymme jag brukar ta i Sidospår.

Publika verksamheten i Ängelholm

Jubileumsfest, invigning av ”150 år i modeller”, officiellt namnbyte till Sveriges Järnvägsmuseum Ängelholm m.m. 1700 besökare på tre dagar (29 april – 1 maj).

Invigning av utställningen ”Trädgården Tur & Retur” (27 maj)

Publika verksamheten i Gävle

Invigning av utställningen ”Smalspår i fokus” (1 april).

Invigning av utställningen ”Si Viaggia” (17 juni).
DVD-produktion om museet i samarbete med LEG-Video.

Dokumentation & Samlingar

Utgivning av tre böcker med bildredigering och vissa textarbeten:

Järnvägen - 150 år i bilder (i samarbete med SJK),
Lennart Nilssons järnvägsbilder (i samarbete med Trafiknostalgiska förlaget)

Järnvägens historier (egen utgåva författad av Björn Kullander).

Fordon & Trafik

Tågproduktion för beredskapståg, Stockholm-

Lars - Olov Karlsson och Robert Sjöö avtäckar den nya skylten i Ängelholm. Banmuseet har nu blivit Sveriges Järnvägsmuseum i Ängelholm. Foto: Bo-Erik Lööf.

Krylbo, 12-14 maj.

Körning för Banverkets östra banregion, Stockholm-Nyköping (15 maj).

Körning för Banverket, jubileumståg Stockholm-Nora (5 juni).

Uppförande av Hennan station (januari-juni)

Anläggning av järnvägsarkad mellan nya stationen och kontoret. (maj-juni).

Förlängning av två spår och iläggning av rundgångsväxel (juni).

Elektrifiering av infartsspårerna (juni).

Tre veckors växling för TÅG150 (juni)

Renovering

Slutmålning av Rapidloket, Ra 846 (maj).

Vävspänning av taket och lackning av korg på personvagnen, Co8 2772 (maj-juni).

Och allt detta för att vi ska explodera i arrangementet TÅG150 den 7-10 september. Det utåtriktade prioriteras naturligtvis ett sådant här jubileumsår men även det inre, löpande arbetet måste skötas. Registreringen av samlingarna fortgår och kontakterna med både forskare och besökare måste upprätthållas på en hög kvalitativ nivå. Dessutom ska vi sköta oss själva, det vill säga personal och administration. Vi har ju en nyligen sjuksatt organisation som sätts på hårda prov under den hets som råder. Riktigt trevligt är att kunna konstatera att vi under året har fått och kommer att få ytterligare förstärkning. Från och

Fortsättning på nästa sida

Mannen bakom målningen av Ra 846, Thom Olofsson, blev naturligtvis livligt fotograferad av de närvarande pressfotograferna. Så även av SIDOSPÅRs redaktör. Foto: Rolf Sten.

Omslagsbilden

Ra 846 återställd i ursprungsförande rullades ut ur lackeringsverkstaden på Nynäs 19 maj. Naturligtvis var pressen på plats. Ännu återstår dock en mängd detaljarbeten innan loket är helt klart. Foto: Rolf Sten

JÄRNVÄGSMUSEI VÄNNER

- en stödförening till Sveriges Järnvägsmuseum
BOX 407 SE- 801 05 Gävle
E-POST: info@jvmv.se Internet: www.jvmv.se

Du kan hjälpa Sveriges Järnvägsmuseum i arbetet med att vårda, bevara och utveckla de unika järnvägshistoriska samlingarna som finns på museet genom att bli medlem i Järnvägsmusei vänner som är en ideell förening vars medlemmar bl. a. hjälper museet med renovering av gamla och nya järnvägsobjekt, guidningar och fuktionsnärsskap vid olika arrangemang.

Som medlem i Järnvägsmusei vänner får du bland annat föreningens årsbok "SPÅR", medlemstidningen "SIDOSPÅR", rabatt i Sveriges Järnvägsmuseums butik samt fri entré till de nordiska Järnvägsmuseerna.

För år 2006 är årsavgiften 220 kr och för familjemedlemmar 50 kr. Avgiften kan betalas till föreningens Plusgiro 496 90 19-1. (Årsbok och medlemstidning ingår inte i familjemedlemskapet)

SIDOSPÅR 2/06

Nyhetsblad från Järnvägsmusei Vänner
- stödföreningen till Sveriges Järnvägsmuseum
www.jvmv.se

Nummer 2- 2006, årgång 3

Nyhetsblad/medlemstidning för Järnvägsmusei Vänner, utkommer med 4 nummer per år.

© JvmV 2006 och respektive författare.

Redaktör: Rolf Sten. Adress: SIDOSPÅR, Box 407, SE-801 05 GÄVLE. E-post till redaktionen: sidospar@jvmv.se

ISSN 1653-4557

Nummer 3 2006 utkommer i september
Presstopp 15 augusti.

Museichefen har ordet. Fortsättning från föregående sida

med den 1 april finns två nya tjänster vid museet. Det innebär att vi har anställt Mattias Smedberg för fordonsunderhåll och Stefan Carlsson som snickare i renoveringen. Under två år framåt så kommer också Lars Lundén att finnas i fordonsverksamheten på heltid som så kallad plusjobbare och som gräddan på moset så har vi fått klart med två av Banverkets kompetensöverföringsjobb, vilket ger oss två nya antikvarietjänster. Tjänsterna är under utlysning just nu. Men även om vi blir fler så räcker vi inte till på långa vägar för att genomföra höstens jubileumsarrangemang. Du behövs för någon av alla uppgifter som måste göras för ett lyckat TÅG150. Vi väntar ivrigt på din anmälan!

JvmV extratåg till Ängelholm under uppehåll i ett morgondisigt Klippan. Tågsammansättningen var: Da 820, tjänstevagn DFO33 3918, Sahlins vagn, Bo5-an samt S22 (=WL2) 4482, 4478, WL2 4480, 4481.
Foto: Bo-Erik Ljöf.

Hennan med omgivande järnvägspark tar alltmer form. Så här såg det ut 19 maj 2006. Foto: Rolf Sten.

Ra 846 utrullad för pressvisning 19 maj 2006. Ännu återstår en hel del detaljer innan loket tas i bruk. Foto: Rolf Sten.

Järnvägs musei vänners Extratåg till Ängelholm

I samband med planeringen av föreningens ordinarie stämma dök tanken upp att vi skulle försöka stryka under att Banmuseet i Ängelholm nu är inlemmat under samma ledning som museet i Gävle. Varför inte förlägga vårt årsmöte dit? Jo, det var fullt möjligt!

Järnvägs museets trafik- och fordonsansvarige Sten Holm erbjöd ett tåg om fyra sovvagnar. Med två personer i varje kupé och tio kupéer bäddade per vagn skulle vi kunna ta med ca 80 resenärer. Vidare erbjöd han "Sahlins vagn", f.d. TRS 1R 3607 (en ombyggd A5), en konferens- och barvagn med flexibel inredning – för den lekamliga spisen. Då den bara kan hårbärga 30-talet sittande åtande kopplades Bo 5 4752 till för annan social samvaro.

Med tidig fredagkvällsavgång från Gävle kunde vi erbjuda en enklare kvällsmåltid för gäveresenärerna lika väl som för påstigande i Uppsala och Stockholm. Lördagmorgon ingick frukost medan hemresan natten mot söndag – efter en bättre middag på Banskolans restaurang – ansågs inte tarva annan servering än "kvällskaffe". Den planerade tidiga ankomsten till hemorterna under söndagsmorgonen förmodades inte kräva frukost ombord.

Nu blev det, p.g.a. banarbeten, en liten omväg under hemfärden, som gick över Södra Stambanan till Falköping och vidare på Västra Stambanan till Stockholm – med någon dryg timmes "försening". Christina Engström med familj var

dock förberedda och hade "frukostbageriet" till hands. Det var familjen Engström som stod för både inhandling och utportionering av allt det ätbara medan Mattias Smedberg svarade för utskänkningen från baren, både ombord och på Banskolan.

Ett stort tack till alla, som gjorde vår resa möjlig! Christina med familj, Mattias och medhjälpare, Sten och "hans" lokförare m.fl.

Stämman klarades av på mindre än en timme, inklusive några ord om Järnvägshistoriska Riksförbundets verksamhet av deras nyvalde ordföranden Jonas Hjelm samt ett konstituerande styrelsesammanträde – varför samtliga kl. 12 kunde uppleva förvandlingen av Banmuseet till Sveriges Järnvägsmuseum Ängelholm. Detta skedde på hög nivå – i en skylift – där Robert Sjöo och LOK hjälptes åt att avtacka den nya skylten ovanför entrén.

Efter en späckad öppningsdag med utställningen "150 år i modeller", marknad, dressincykling och ångtåg med MLJ nr 1 med tillkopplad 3:e och 4:e-klassvagn och middagen på Banskolan kunde vi vända hemåt mot Sveriges Järnvägsmuseum Gävle.

JvmV styrelse består nu av Rolf Sten ordförande, Kjell Palén sekreterare, Anders Larsson Kassör, Robert Sjöo samt ledamöterna Morrgan Claesson, Rutger Friberg, Lennart Lundgren samt Erik Sundström.

Kjell Palén

På förslag från JvmV styrelse beslutade årsstämman att utse Rune Lundby och Karl-Erik Eggeffjord till Hedersmedlemmar. På bilden överlämnar JvmV ordförande Rolf Sten inramade bevis på hedersmedlemskapet. Foto: Bo-Erik Lööf.

Upprop: Vi behöver Din hjälp till TÅG 150!

För att kunna genomföra jubileét behöver vi massor av hjälp. Ett ungefärligt antal är 400 personer på lördagen, och ungefär hälften övriga dagar. Vi behöver verkligen din hjälp att

kunna genomföra detta arrangemang och vi tror inte du kommer att ångra dig om du deltar!

Det vi ber dig om är att ställa upp ideellt för Sveriges Järnvägmuseum någon eller några av dessa dagar. Vi erbjuder boende i våra tåg hem inklusive frukost och lunch.

Järnvägspersonal

Vi behöver ångloksförare, eldare, lokbiträden, elloksförare, dieselloksförare, rälsbussförare, ombordansvariga, konduktörer, bromsare, vagnssmörjare, packmästare, serveringspersonal, växlare, säkerhetssynare, bromsprovare, stallpersonal, lokputsare, lok- och vagnreparatörer, personal- och trafikledare, stinsar, stationskarlar och folk som kan visa och berätta om ånglok.

All tjänstgöring sker på Sveriges Järnvägs-

museums trafik tillstånd, vilket innebär att SJVM regler för järnvägstrafik gäller.

Övrig personal

Vi behöver också dig som kan tänkas hjälpa till med att bemanna entrékurar, sälja biljetter, dela ut program, bemanna tåg hem, bemanna personalexpedition, vakta grindar och spår, vakta tåg mot klotter på nätterna.

Anmälan snarast!

Du anmäler ditt intresse genom att fylla i ett anmälningsformulär på Internet: www.jvmv.se/150/index.html. Det är väldigt viktigt att det sker på detta sätt för alla, även för dig som är aktiv i en förening, och kommer hjälpa dem med transporter mm till TÅG 150. Vi vill uppmana även dig som tidigare kontaktat Sveriges Järnvägmuseum och anmält intresse att fylla i denna omfattande anmälningsblankett. Har du inte tillgång till Internet? Ta då hjälp av någon som har det!

**Vi behöver din intresseanmälan snarast!
Välkommen!**

Har Du något för årsboken "SPÅR" eller nyhetsbladet "SIDOSPÅR"?

Årsboken "SPÅR" har ett ständigt behov av lämpliga artiklar. Har Du något som Du tror kan vara av intresse? Hör av dig till oss!

När nu Järnvägmusei Vänner även har en medlemstidning behöver även den fyllas med något. Jag hoppas att det bland alla "vännerna" finns några som kan hjälpa till att fylla tidningen med mindre och korta artiklar.

Hör av dig till undertecknad när det gäller material till både "SPÅR" och "SIDOSPÅR"! **Rolf Sten** E-post: sidospar@jvmv.se

Arbetet med vagnen Co8 2772 går framåt. På bilden syns den specialställning som konstruerats för att hålla fast takväven när den spänns på över vagnstaket. Foto: Henrik Reuter Dahl

Herman Zeitung – koffertresanden

I SPÅR 2003 skrev undertecknad i "Guldorn från arkivet" om Herman Zeitung, koffertresanden, som skickade sig själv som ilgods i en låda från Kristiania till Stockholm. Här kommer några ytterligare fakta i "ärendet". Det är två tidskrifter båda från 1892 som tar upp fenomenet Hermann Zeitung. I Svensk Järnvägstidning nr 12 från 1892 framgår att storleken på lådan som Herman skickade iväg sig själv i var ca 104 cm hög, 60 cm bred och 120 cm lång. Herman var född 1862 i Warszawa. I 20-årsåldern begav han sig till Wien där han livnärde sig som skraddare, först som anställd och senare som egen företagare. År 1891 tröttnade han på sitt yrke och tyckte att han ville ut och se sig omkring i världen. Reskassan var inte tillräcklig för att ge sig ut på några längre äventyr, därför kom han på idén att skicka sig själv i en låda. Första färden gick till Paris. Godsbefraktningen gick bra och han vistades en tid i Paris. I Paris fick han anställning som komiker vid Folies-Bergère, en sorts Music-hall, med olika sorters underhållning, bl.a. var det där som Josephine Baker gjorde sitt bejublade framträdande med sin "banandans" på 1920-talet. Efter att återigen ha livnärt sig som skraddare packade han sig iväg till nästa resmål. Nästa stopp blev i Antwerpen, vidare därifrån till Bryssel och sedan tillbaks till Antwerpen. Från Antwerpen befordrade han sig själv till Kristia-

nia. Där livnärde han sig som komiker på ett tivoli en månad innan det var dags att återigen skicka iväg sig själv. Sedan var det dags att besöka den kungliga huvudstaden i Sverige. En bekant spikade igen locket på lådan och sedan bars ekipaget iväg av två stadsbud till järnvägsstationen i Kristiania. Han hade försett sig med en matsäck för resan, tre apelsiner och en flaska med vatten. Enligt tidningens uppgifter var Hermanns nästa mål att skicka sig till Amerika. Då behövdes det nog mer än tre apelsiner och en flaska vatten för att klara den överfarten.

I Nya Nisse nr 14 från 1892 publicerar man en mer humoristisk sida i ärendet. Två vitsar på temat Herman Zeitung samt texten till "Skraddarens lår, En förfärligt sann visa om en skraddare som rest i en lår", med tillägget "Uteslutande sjunganderätt för denna kuplett innehafves av Axel Sernqvist". Visan framfördes på Alhambra Varieté i Stockholm

Texten på den humoristiska visan med sina nio verser är för lång att publiceras här. Ni får hålla tillgodo med de två vitsarna:

- Nå, huru tror du, att den der lille koffert-skraddaren kommer att bege sig härifrån?
- Hm, kanske i en fingerborg!
- Visst inte! Han har något nytt i kikaren.
- Hvad då?

– Jo, Zeitung (=Tidning) ämnar nu befordra sig som – korsband.

– Tycker du inte, att entréen till Alhambra är för hög?

– Visst inte; att få se en skraddare, som man inte är skyldig något, måtte väl allra minst vara värdt 50 öre!

Christina Engström

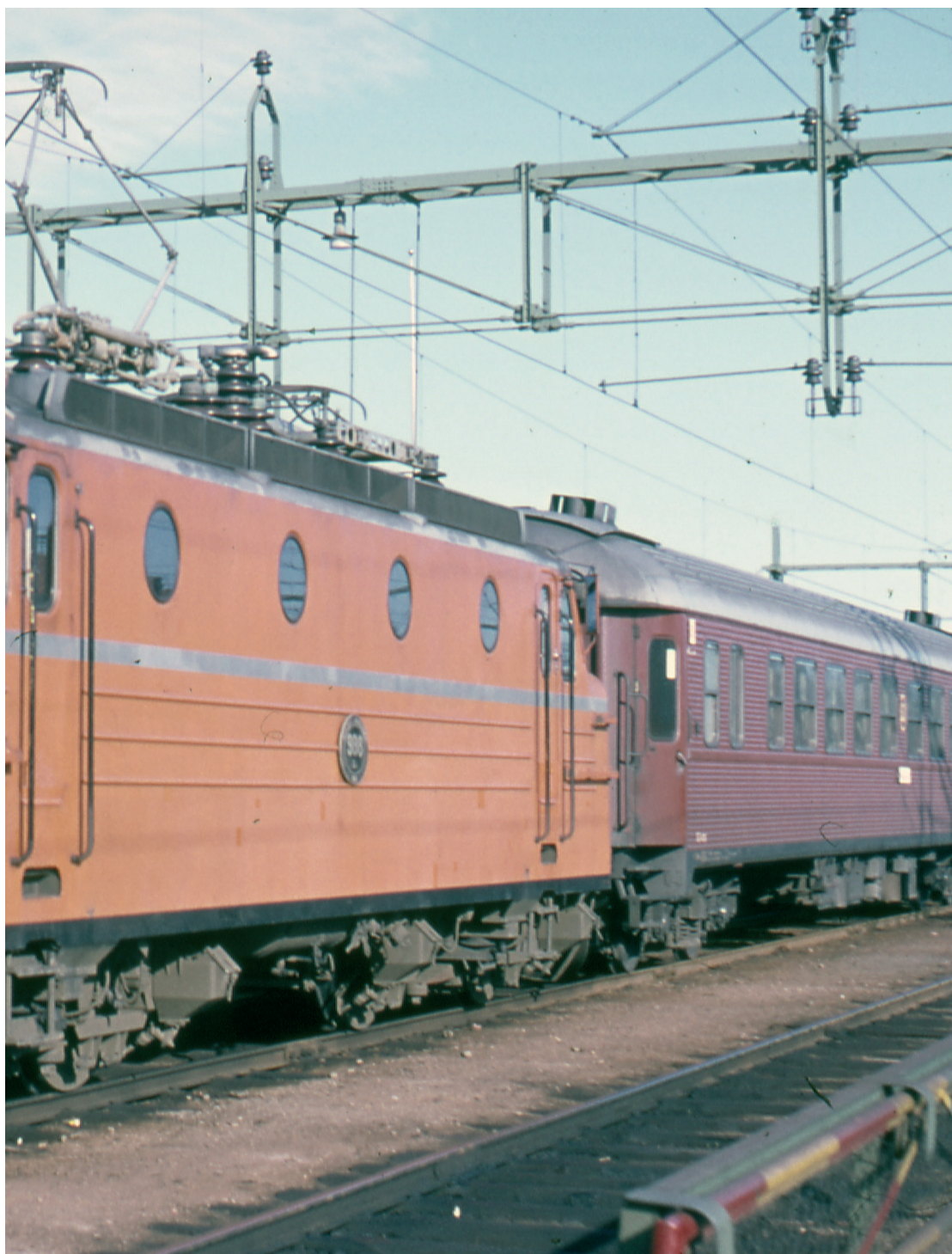

"Skraddarens lår" saxad ur Nya Nisse nr 14 1892.

Det var då det!

För 40 år sedan. Ra 988 i Kristinehamn 1966. Loket har fortfarande kvar sin originalmålning. Foto: Erik Sjöholm.

Så har vi ett antal rättelser

I föregående nummer av SIDOSPÅR, under rubriken "Det var då det! Stubbemåla sommaren 1972", blandade jag ihop brottstycken ur två helt olika artiklar. Detta resulterade i framför allt en grov felaktighet, nämligen att det gått vagnbjörns- trafik från Hallstavik till Hargshamn. Vis av detta ska redaktören i fortsättningen vara mycket mer observant vid flyttning av text, klipp och klistring i datorn samt skärpa till sig när det gäller korrekt läsning.

Rolf Sten

Nedan följer P. L. Svenssons kommentar till Stubbemålaartikeln samt en kommentar till mittuppslagsbilden i SIDOSPÅR 1/05

Sidospår 1/06

Rörande min artikel om "Stubbemåla".

Här händer det märkliga saker utanför mitt manus. Holmens bruk i Hallstavik hade samarbete med halvblekt sulfatmassa från Mönsterås bruk och inget annat.

Vagnbjörnstrafik från Hallstavik till Hargshamn har jag aldrig skrivit och troligen ingen annat hört talas om. Hallstavik hörde ihop med Roslagsbanan. Den vägen gick godstransporterna via Rimbo till Uppsala på överföringsvagnar. Hur gick det med vagnbjörnstransporterna mellan Hallstavik och Hargshamn???

Översta bilden på sidan 12 är ingen MAN troligen en Steyer.

Sidospår 1/05

Redaktören beskar bilden "Utsikt från Svampen" på vänster sida, men läste inte texten. Där står att vi kan se ett H-lok och ett KA-lok men dessa lok föll bort!

P. L. Svensson

Omslagsbilden i förra numret av SIDOSPÅR

Bildtexten från föregående nummers första sida blev kvarglömd.

Den rätta texten till omslagsbilden på nummer 1/06 ska vara: 6 juni 1962 E-lok med godståg har nyss lämnat Ystads station för vidare färd mot Malmö. Foto: Erik Sjöholm.

Kungörande! Inga rabatter eller frikort gäller under TÅG150, 7-10 september

Arrangemanget kommer att bli det största som museet någonsin gjort. Man behöver varenda intäktskrona man kan få. Därför gäller inga rabatter eller frikort under de fyra dagarna, inte ens Järnvägmusei vänners medlemskort. Å andra sidan gäller inträdesbiljetten på alla tåg som utgår från museiområdet. Järnvägmusei vänners huvudsyfte är ju att stödja museet så vi hoppas att alla medlemmar tycker att det kan vara värt en hundralapp i entré för att hjälpa till att fylla arrangementet med innehåll. Å andra sidan finns ju också möjligheten för alla vänner att hjälpa till mot halvpension och husrum. Se separat upprop sidan 6.

Apropå bildfrågan i förra numret

Det gick fort att få framnamnet på den station som bilden visade.

PO Brännlund och Ola Almquist hörde av sig per mail och talade om att stationen är Råsa.

Från Carl Håkansson kom det ett brev där han skrev: "Det är ett stationshus, nämligen Råsa hållplats, senare ändrat till Silverdalen vid Näs-sjö-Oskarshamns Järnväg, NOJ. Närmsta station österut är Hultsfred. Stationshuset är sedan länge rivet. Av bilden på sid 11 ser man till vänster i fonden en fabriksanläggning. Det är Hällefors Pappersbruk, senare Ab Brusafors-Hällefors, senare Silverdalens Pappersbruk, grundat 1874, samma år som NOJ invigdes. Det större vita huset längst till vänster i bilden är Rosa bostadskasern, byggt 1911. Till höger därom anar man ett upplag av massaved.

För godstransporter mellan stationen och bruket fanns ett industrispår. Dragkraften där var

Någon som kan berätta om denna bild?

Här har vi ännu en oidentifierad bild. Här är den trevliga bilden fotograferad av Hovfotograf B Hakelner, Örebro 1905. Stickprov gav att han i alla fall var verksam 1898 och 1906 och verkar vara en av Örebros större fotografer vid denna tid. Loket verkar vara en Pa-maskin.

Frågan är om det finns någon läsare som kan berätta mer om denna bild. Hör av dig till Sidospår Box 407 801 05 GÄVLE. E-post: sidospar@jvmv.se **Rolf Sten**

under lång period ett ackumulatorloket byggt vid Falu Mek. Verkstad 1910. Loket donerades sedermera till Nässjö Järnvägmuseum där det säkert finns bevarat än idag.

Pappersbruket i Silverdalen är sedan ett par år nedlagt".

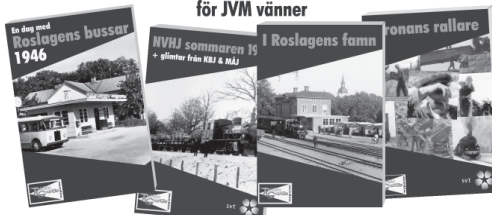
Ola Almquist nämnde att bruket köptes upp av MoDo, hamnade sedan i finsk ägo (M-Real), och lades ned 2002.

DVD-filmer (se vidstående annons)

Jvm vänner har ett samarbete med Rimbo Grande om att ge ut filmer ur Järnvägmuseets samlingar på DVD. Tack vare detta erbjuds medlemmar i Järnvägmusei Vänner Rimbo Grandes filmer till ett rabatterat pris. Detta gäller såväl filmer ur Järnvägmusei samlingar som andra. Hitintills har det kommit ut fem olika filmer och fler filmer är på gång. Det ska tilläggas att varje såld film ger ett tillskott i JvmV kassa.

Har du önskemål beträffande kommande utgivningar kan du kontakta Rimbo Grande.

Historiska järnvägsfilmer på DVD för JVM vänner

- **RGM001 Kronans rallare** 225kr
SFs klassiker om byggandet av Inlandsbanan. 62 min.
- **RGM002 I Roslagens famn** 225kr
Inspelad 1943 för SRJ och visar både järnvägen och Roslagen i en god blandning – från Stockholm Östra upp till Hargshamn. Stationer, trafik, sevärigheter och händelser kring Roslagsbanan. Med ånglok, tvåfärgade rävar, gruvlok och malmtransport. 58 min.
- **RGM003 En dag med Roslagens bussar 1946** 225kr
Roslagsbanan hade god hjälp av SLÖs bussar och lastbilar för att passagerare och varor skulle nå sina destinationer. Tåg, mest bussar och mycket Roslagen. 44 min.
- **RGM004 SJ fraktar allt, del 1** 225kr
En samling filmer som berättar om hur SJ fraktade olika godsslag på 1940-talet. 52 min.
- **RGM005 NVHJ, KBJ & MÅJ** 245kr
Inför förstatligandet av Norsholm – Västervik – Hultsfreds Järnväg, transformatortransport på f.d. NVHJ samt två kortfilmer med mest från Kalmar – Berga och Mönsterås – Åseda Järnväg. 51 min.

De här priserna gäller endast medlemmar i JVM vänner och inkluderar porto. Beställning genom insättning av aktuellt belopp på vårt plusgirokonto 69 92 46 - 5. Mer information kring de här och kommande filmer på www.rimbogrande.se.

Box 2009, 141 02 Huddinge
08-774 24 34 (vänner & helger)
e-post: rimbogrande@telia.com

Bilden visar stolpsättning inför elektrifieringen av järnvägssträckan Borås - Alvesta. Den är tagen mellan Värnamo och Limmared i juni 1960. T 41 204 med persontåg passerar arbetsplatsen. Foto: Erik Sjöholm.

Det blåser runt Tyskbo!

P. L. Svensson 16 maj 1970

Tyskbo var en hållplats på Norra stambanan 2 km söder om Horndals station. Innan väg 68 byggdes gick vägen över banan i södra änden av Horndal på samma plats som idag, men med en tvärare kurva och följde banan.

Detta ser man fortfarande spår efter än idag. Där låg Tyskbo hlp. Med plåstins och en smal plattform. Tänk att Du sitter i hållplatskuren, hör ett

tåg. Du går ut och tror att det är ett lokalpersonotåg som du skall med. Men i stället kommer ett långt fjärrgodståg och dundrar förbi, samtidigt kör två långtradare förbi på andra sidan huset.

Oj, vad det blåser i Tyskbo!

P. L. Svensson

Provkörning av SJ nya snabbmotorvagnståg Xoa5 220. Elloket till höger är Ds 435. Foto 1940 Erik Lundquist, samling Sveriges Järnvägmuseum.

Rallvagnar tillverkade i Grängesberg

Christer Fredriksson läste Öbergs Copieböcker 2003

Detta är sammanfattning av utdrag ur brev från Lars Öberg som under åren 1833 – 1876 var Gravendals Gruvförvaltare i Grängesberg, samt från slutet av 1840 – talet Konstbokhållare vid Grängesbergs Konstbolag, Grängesbergs Stora Konst- och Jernvägs bolag, senare Grängesbergs Konst- och Jernvägs AB.

Lars Öberg blev från Grängesbergs Jernvägs byggnad 1853 även denna Jernvägs Trafikchef och dess allt i allo, han skötte allt det administrativa vid denna jernväg, efter direktiv, riktlinjer, givna av bolagsstämman för Konstbolaget. Han fick en viss summa kontanta pengar att sköta trafiken efter bästa förmåga, överblivna pengar skulle återbetalas och alla förluster fick han själv stå för ur egen kassa. Han hade samma befattning och under samma förhållanden, när det gällde båttrafiken på sjöarna Norra och Södra Hörken för Gravendals räkning, dvs Redare. Det var Lars Öberg som såg till att Rallvagnarna lastades i rätt ordning efter inkomna beställningar, att det fanns rallvagnsförare, rallvagnsvägare, kuskar med hästar för uppdragning av tomvagnar. Dessutom ålåg det Lars Öberg att se till att Båtarna lastades i rätt ordning, ty det saknades lagringsutrymmen vid hamnen. Öberg skulle också se till att det fanns roddare till båtarna för säsongen samt malmlossare vid Lerkärn och övriga lossningsplatser.

Konstbolagets rallbana, jernvägen, rallvägen, mm, hade en egen Verkstad i centrum för spårnätet. På denna verkstad reparerades vagnarna vintertid samt klargjordes på våren inför kommande trafiksäsong. Större gjutningsarbeten gjordes på Krokfors Gjuteri och Mekaniska verkstad, först i Nya Kopparberg och sedan nedflyttat till strax väster om Arboga vid en större fors i Arbogaån, senare Arboga Verkstad.

Transporterna till och från Arboga gick med foror mellan Arboga – Nya Kopparberg – Högfors (Siksjödammen) vid sjön Södra Hörken. Över denna sjö roddes godset sommartid till Grängesbergs

hamn och jernvägsvagn dragen av häst upp till gruvorna. Vintertid kördes häst och släde hela vägen med omlastning i Nya Kopparberg och Högfors.

Gravendals Brukspatron C H Lennartson hade sitt säte i Rotnäs nordost om Karlstad.

Transporterna till och från Karlstad gick antingen via Filipstad – Lesjöfors – Gravendal – Strömsdal – Lerkärn vid sjön Norra Hörken och båt till Grängesberg via Hörks kanal, eller via Storfors – Grythyttan – Hellefors – Silks hytta – Stora Sten vid sjön Södra Hörken och båt till Grängesberg via Hörks kanal.

Här följer ett sammandrag / utdrag ur de brev från Lars Öberg rörande av Lars Öberg och Konstbolaget tillverkade rallvagnar åt Brukspatron C H Lennartson i Carlstad & Rotnäs för någon bana i Värmland, nära Karlstad ? Vilken bana ??

Tilläggas bör här att Lars Öberg hade som mål att varje dag skriva minst 8 st brev.

Av dessa var minst 2 st till ägare för gruvor i Grängesberg som han förvaltade, dvs han förvaltade ej enbart Gravendals egna gruvor, utan många andra bruks gruvor och andra gruvbolags gruvor (Ej Aktiebolag), där han noggrant och detaljerat beskriver vad som gjorts och behöver göras. Det är dessa brev som utgör källmaterialet till detta. De andra breven avsåg inköp och beställningar av materiel, kreatur, foder, utsäde, kläder, mat, mm från Nya Kopparberg, Arboga och Stockholm. Vid denna tid måste allt beställas i god tid via brev, ty transportvägarna var ju både långa och tidskrävande.

Utdrag ur Copieböcker förda av Lars Öberg from dec 1857:

1858 24/1 Utdrag ur: Brev till Brukspatron (Brptr) C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Arbetet på vagnarna fortgår så fort det går. De skall snart vara klara till avsändning. Bara avgjutning av lagren går utan problem. Så snart de är klara skall de avsändas till Strömsdal fvb. Axlarna tillverkas i Grängesberg av passande valsat jern.

1858 1/3 Utdrag ur: Brev till C W Olson Arboga Werkstad (fd Krokfors gjuteri som flyttat från Nya Kopparberg till Arboga): Modell till lager lika med dem till våra Malmvagnar följer. Beställes 8 st av endast tackjern till 2 st jordvagnar dom Brukspatron C H Lennartson ålagdt Öberg att tillverka och sända honom skyndsamt. Lagren skall tillverkas skyndsamt och sändas till Högfors med forä.

1858 3/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: De två jordvagnarna till Brukspatron C H Lennartson hoppas Öberg kunna sända till Strömsdal nästa vecka. Lennartson skall vidtala Malmström om vagnarnas vidare transport till Rotnäs.

1858 4/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Vagnarna nu snart klara och nu väntar man på lagren från Krokfors.

1858 9/3 Utdrag ur: Brev till C W Olson Arboga Werkstad: Öberg sänder nu bud till Krokfors för att hämta lagren som han hoppas nu är klara.

1858 10/3 Utdrag ur: Brev till C W Olson Arboga Werkstad: Öberg anholder att budet måtte få avhämta lagren då Öberg vill sända vagnarna till Carlstad medan företet så tillåter.

1858 11/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Lagren kunde ej erhållas den 10/3 med bud och blir så vagnarna ännu några dagar försenade. Hoppas kunna sända dem till Strömsdal första dagarna nästa vecka.

1858 14/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Vagnarna ännu ej klara. Expressbud har idag avsänts till Krokfors för att hämta lagren, eller vad som är klart. Öberg hoppas nu få vagnarna till Strömsdal denna vecka.

1858 17/3 Utdrag ur: Brev till C W Olson Arboga

Werkstad: Öberg skall sända bud den 18/3 för att hämta lagren.

1858 18/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Öberg har erhållit löfte från C W Olson att hämta lagren med bud detta dato. Vagnarna skall nu avgå till Strömsdal i morgon. Föret blir nu allt sämre varje dag. Vagnarna utgör 2:ne fullkomliga Hästlass och fordrar fordon af nära 4 alnars längd, kvar i ramarna 2 alnar breda, få resas på högkant.

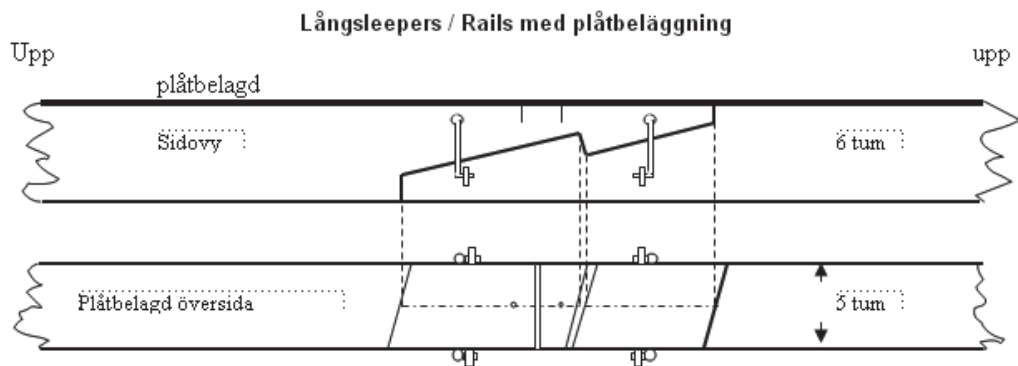
1858 19/3 Utdrag ur: Brev till L Malmström: Öberg har nu fått lagren från Krokfors till 2 st jordvagnar som beställts av Brptr C H Lennartson. Vagnarna avsändes nu till Strömsdal. Brptr C H Lennartson skall meddela om dess vidare transport från Strömsdal.

1858 19/3 Utdrag ur: Brev till Bruksinspector (Brinsp) S L Trana Strömsdal: 2 st jordvagnar har nu avsänts till Brptr C H Lennartson fvb..

1858 21/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Lagren erhöles den 18/3 från Krokfors. Pga Modellörens fel, passade ej lagren till axlarna, varför omfilning av axlarna skulle taga en vecka. Öberg tog i stället 8 st av Konstbolagets lager av metall, varför kostnaden blir lite högre, men fördel med mera lättgående och större uthållighet. Vagnarna avgick den 19/3 till Strömsdal. Varje del av vagnsdetaljerna är numrerade så att de lätt kan sammansättas.

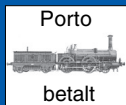
1858 31/3 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Öberg sänder ritning på Lång Sleepers, de enda behövlige då banan är rak. Sleepersns längd 5 á 6 alnar. Se **skissen nedan!**

1858 24/4 Utdrag ur: Brev till Brptr C H Lennartson Carlstad & Rotnäs: Banstockarna 4 x 6 tum tillräckliga. Spikarna skall ha platta hufvuden och vara nedsänkta.

Avsändare:
Järnvägsmusei Vänner
Box 407
801 05 GÄVLE

B

Vi önskar er en trevlig och skön tågsommar!

...men glöm inte att spara några semesterdagar till

TÅG 150!

www.jarnvagsmuseum.se
Rälsgatan 1, Gävle
Tel. 026 -14 46 15

SVERIGES JÄRNVÄGSMUSEUM
SWEDISH RAILWAY MUSEUM
GÄVLE

Nu finns Sveriges Järnvägsmuseum även i Ängelholm
- ett museum två arenor